

RUSYA DEVLET ARŞİVLERİNDEN (II)

Rusya Devleti Eski Antlaşmalar Arşivi'ndeki Türkiye ile İlgili Belgeler¹

Eftal Ş. BATMAZ*

Rusya Devleti Eski Antlaşmalar Arşivi, 1917 Sovyet Devrimi öncesinde varolan arşivlerin biraraya getirilmesinden oluşmaktadır.

Bu Arşivler; -Adalet Bakanlığı Moskova Arşivi²: 1852 yılında kurulan bu arşiv, Moskova'daki bazı arşivlerin birleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Bunlar: 1763 yılında kurulan "Razryadno-Senatskiy" Arşivi, 1768 yılında kurulan "Votçin" Arşivi ve 1782 yılında kurulan "Gosudarstvennogo Arhiva Starih Del" Arşivi, 1860'lı yıllardaki reformlar sırasında kaldırılmış olan Rusya'daki mahalli idarelerin arşivleri ile Senato'nun Moskova departmanlarının arşivleridir.

-Dışişleri Bakanlığı Moskova Ana Arşivi³: Bu arşiv 1724 yılında kurulmuştur ve 1832 yılına kadar Moskovskiy Arhiv Kollegii İnostrannih Del [Dışişleri Heyeti Moskova Arşivi] olarak adlandırılmıştır. 1834 yılından itibaren Saray Arşivleri de buraya dahil edilmiştir. 1882 yılında ise Eski Antlaşma ve El Yazmalar Arşivi ile birleştirilmiştir.

-Dışişleri Bakanlığı Devlet Arşivi⁴: 1801 yılında Rusya İmparatorluğu Devlet Arşivi olarak kurulmuştur. 1834 yılında bu arşivin bir kısmı Dışişleri Bakanlığı Petersburg Kurulu Arşivi olarak yeniden düzenlenmiş ve 1917 yılına kadar Petersburg'da bulunmuştur.

* Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Tarih Bölümü

1 Rossiyskiy Gosudarstvennyy Arhiv Drevnih Aktov RF. (PIA/IA) Arşivdeki çalışmalarım sırasında ve karşılaştığım sorunları aşmada çok yakın ilgilerini gördüğüm Dr. Sagid Faizov'a, Pervez Babayev'e ve arşiv yetkililerine yardımlarından dolayı teşekkür ederim.

2 Moskovskiy Arhiv Ministerstva Yustitsii. (MAMIO)

3 Moskovskiy Glavnyy Arhiv Ministerstva İnostrannih Del. (MIA MII/I)

4 Gosudarstvennyy Arhiv Ministerstva İnostrannih Del. (IA MII/I)

-İmparatorluk Bakanlıkları Genel Arşivi, Moskova Bölümü⁵: 1869 yılında kurulmuştur. Daha sonra Silahlı Kuvvetler Arşivi ve Moskova Saray Bürosu Arşivleri ile birleştirilerek 1888 yılına kadar Moskova Devlet Arşivi olarak adlandırılmıştır.

-Sınır Konsoloslukları Arşivi⁶: 1768 yılında kurulmuştur. 1919-1939 arasında Merkezi Sınır Arşiv olarak adlandırılmıştır.

-Moskova Kilise-manastır ve Sinoda arşivleri⁷.

1917 devriminden sonra, 1918 yılında yukarıda söz konusu olan bütün bu arşivlerin dokümanları Merkezi Devlet Arşivi'nin Hukuksal, Tarih-Kültürel seksiyona dahil edilmiştir. 1925 yılında ise, Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti Merkezi Tarih Arşivi Moskova Bölümü'nde biraraya getirilmiş ve arşive Feodal-Kölelik Dönemi Devlet Arşivi [GAFKE- Gosudarstvennyy Arhiv Feodalno-Krepostniçeskoy Epohi] adı verilmiştir. Söz konusu Arşiv 1941 yılında Eski Antlaşmalar Devlet Arşivi, 1992 yılında ise Rusya Devleti Eski Antlaşmalar Arşivi adını almıştır.

Bu arşivde, XI. yüzyıldan XX. yüzyıl başlarına kadar olan sürece ait dokümanlar yer almaktadır. Arşivin fondlarında Rusya Devleti'nin ve Rusya İmparatorluğu'nun (XVIII. yy sonundan XIX. yy başındaki idari reformlara kadar varolan) merkezi ve mahalli idarelerinin ve kuruluşlarının dokümanları bulunmaktadır. Dışişleri, harbiye ve denizcilikle ilgili kurumsal fondlardan başka Merkezi Sınır İdareleri fondları, devlet adamları, bilim ve kültür adamları, toprak sahipleri ve manastırlar ile ilgili belgeler, Rusya İmparatorluğu'nda yaşayan Rus ve diğer halkların kültür ve gelenekleri hakkında XV. yüzyıldan başlayarak XIX. yüzyıla kadar uzanan sürece ait birçok yerli ve yabancı el yazmaları da arşivde yer almaktadır.

Bu arşivde bulunan yaklaşık 400 nadir eski anlaşma ve yazma koleksiyonu arşivin en değerli bölümünü oluşturmaktadır. Bu koleksiyonun en eski belgesi 1264 yılında Tver ve Vladimir Knyazı Yaroslav Yarosloviç ile Büyük Novgorod arasındaki anlaşma metnidir. Dini metinler, barış anlaşmaları ve diğer anlaşmaların yanısıra burada XI. ve XVII. yüzyıla ait kanunname metinleri de bulunmaktadır. Örneğin; Çar III. İvan'ın Kanunnamesi (Sudebnik, 1497 yılı) ve Rus Hakları (Russkiye Pravdi), Çar IV. İvan'ın Kanunnamesi (Sudebnik, 1550 yılı) ve 1649 tarihli Sabornoye Ulojeniyeye⁸.

Bu arşivdeki belgeler çeşitli fondlar altında toplanmıştır ve her fonda farklı isimler verilmiştir. Örneğin, XVII ve XVIII. yüzyılda Rusya'nın üst düzey yönetiminde bulunanlara ait belgeler Liçnih Kantselyariy Monarhov [Monarşi Özlük İşleri] fondunda,

5 Moskovskoe Otdelenie Obşevo Arhiva Ministerstva Imperatorskovo Dvora

6 Arhiv Mejevoy Kantselyarii

7 Arhiv Moskovskih Uçreçdeniy Sinoda, Serkvey i Monastrey

8 *Sabornoye Ulojeniyeye*. Çar IV. İvan zamanında, 1648-49 yılında, köylülerin haklarını yeniden tanımlayan kanunname. Bu kanunname, XIX. yüzyılın ilk yarısına kadar yürürlükte kalmıştır.

çarlık dönemi Rusya'sının toprak yönetimi ve yapısı Vodçinnıy Kollegii, Pomestny ve Razryadny Prikaz fondlarında bulunmaktadır. Devrim öncesi Rusya'sının büyük toprak sahipleri ve devlet adamları olan Vororntsov, Bobrinskiy, Gagarin, Gonçarov, Demidov, Panin, Şeremetyev, Şuvalov ve Yusupovlar'a ait özel fondlar da vardır. Manastır fondları arasında bulunan Troitse-Sergiyev Lavrı ve Sovoletskiy Kilisesi fondlarında manastırların idaresi ve onlara bağlı toprakların, köylülerin ve kiliselerin inşaatlarına ilişkin belgeleri bulmak mümkündür.⁹

Rusya Devleti Eski Anlaşmalar Arşivi'nde Türkiye ile ilgili belgeler "Rusya'nın Türkiye İle İlişkileri" adı altında 89 numaralı fondta yer almaktadır. Bu fondtaki belgelerin başlangıç tarihi 1497, bitiş tarihi ise 1719'dur. Buradaki belgeler, genellikle Rus çarları ile Osmanlı padişahları arasındaki yazışmalar ve İstanbul'da görevlendirilen Rus elçileri ile Rusya'ya gelen Türk elçileriyle ilgilidir. Bununla birlikte, Rusya'nın diğer devletlerle olan ilişkilerine ait fondlar ile devlet yönetimine ilişkin çeşitli fondlarda da Türkiye ile ilgili belgeler bulunmaktadır.¹⁰

RUSYA'NIN TÜRKİYE İLE İLİŞKİLERİ¹¹

F: 89, 674 ed. hr. , Op: 1-4, Tarih: 1497-1719.

Rusya ile Türkiye arasındaki anlaşmalar. Türk elçisi F. M. Kantakuzen'in Rusya sınırlarına yapılan akınlardan Kırım'ın korunması hakkındaki yeminli yazısı; IV. Mehmed'in Bahçesaray Barış Antlaşması'nı onayı (1681); Karlofça (1699); İstanbul (1700); Prut (1711); Edirne Barış Antlaşması (1713).

*Türk Padişahlarından Rus Çarlarına Gönderilen Gramotlar*¹²: II. Bayezid (1497 ve 1500); I. Selim (1513, 1516, 1521); II. Süleyman (1522); II. Selim (1572); III. Murat (1574, 1584 ve 1592); IV. Murat (1627, 1633, 1634); Sultan İbrahim (1642, 1647); IV. Mehmed (1667, 1668, 1670, 1678, 1681, 1683 ve 1687); Sadrazamların ve İstanbul Patriklerinin Rus Çarlarına, Patriklere ve devlet yöneticilerine gramotları (1498-1719); Vezir Sinan Paşa'nın B. F. Godunov'a gramotu (1593); Sultanların ve vezirlerin Ukraynalı komutan B. M. Hmel'nitski (1647, 1653, 1657) ve P. Doroşenko'ya (1675-1676) gramotları.

9 Bu bilgiler; É. F. Jelohovtseva-M. V. Babıç-Y. M. Eskin tarafından hazırlanan *Sentralny Gosudarstvennyy Arhiv Drevnih Aktov SSSR*, Moskova, 1991 adlı eserin I. cildinin 9-33 sayfaları arasından özetlenmiştir.

10 İleride bu arşivde yapılabilecek araştırmalarda Fondlara ulaşmada kolaylık olması bakımından, Fond başlıkları Türkçe'ye tercüme edilmekle birlikte, Rusça orijinalleri dipnotlarda latin harfleriyle yazılmıştır. Bazı Fond başlıkları ise döneme ait kurum ve teşkilat isimleri olduğundan, orijinal isimleri aynen yazılmış ve dipnotlarda fonksiyonlarına ilişkin bilgiler verilmiştir.

11 Snoseniya Rossii s Turtsiyey

12 Rusya'da X. yüzyıldan XX. yüzyıl başlarına kadar çarların başka ülke yöneticilerine ve idarelerindeki yöneticilere gönderdikleri veya aldıkları resmi nitelikteki mektuplar arşivde "gramot" olarak adlandırılmıştır.

Gramotlar: Rus Çar, Çarıçe ve Knyazlarının Türk Sultanlarına, Sadrazamlara, Şeyhülislamlara ve İstanbul Patriklerine gönderdikleri gramotlar (1497-1718); I. Petro'dan III. Ahmed'e gramot (1714-1715).

Türk Elçilerinin Rusya'ya Gelişleri Hakkında İşlemler: Mangupskiy Knyazı F. Kamal (1514); Skindersak (1522); İskender (1525), Bustan Çelebi (1570); A. Svir (1577), İbrahim Çavuş (1593), Rezvan Çavuş (1593), Ali Çavuş (1615), M. Kantakuzen (1621-1637); Ahmet Ağa (1624); H. Haydarov (1630); Ali Ağa (1633); Muslu Ağa (1634); Y. Stepanov (1641); Mehmet Çavuş ve Mustafa Çelebi (1642); Hüseyin Çavuş (1642); Arslan Ağa (1644); Mustafa Çavuş (1649); 1699 Rus-Türk görüşmeleri ve 1711 Prut Savaşı sırasındaki görüşmelerle ilgili olarak gönderilen elçi Y. Beleviç hakkında Valahya Muhafızı Kostantin'in notları.

Türkiye'deki Rus Elçileri Hakkında İşlemler: M. İ. Alekseyev (1512-1514); V. A. Korobov (1515-1516); D. Stepanov (1516); B. Y. Golohvastov (1519-1521); T. Gubin (1521); İ. S. Bruhov-Morozov (1523-1524); F. G. Adaşev (1534-1539); İ. P. Novosiltsev (1569-1570); A. İşçein-Kuzminsky (1571-1572); B. Bagov (1584-1585); A. İvanov ve G. A. Naşçokin (1592-1593); D. İ. İslenyev (1594-1597); S. İ. Protasyev (1613-1614); P. İ. Mansurov (1615-1617); İ. T. Kondırev (1622-1623); İ. A. Begiçev (1624); S. D. Yakovlev (1628-1629); A. P. Sovin (1630-1631); Y. A. Daşkov (1633-1634); İ. G. Korobov (1634-1635); Y. Petrov (1637); B. Lıkov (1641); M. Boyarçikov (1642); İ. D. Miloslavskiy (1643-1644); S. V. Telepnov (1645-1648); V. M. Tyapkin (1666); A. İ. Nesterov (1667-1668); A. Porosukov (1669-1671, 1677-1678); V. A. Daudov (1672-1673, 1678-1680); N. S. Kudryavtsev (1679-1681); P. B. Voznitsin (1681-1682); A. Vasilev ve K. O. Hlopov (1683); N. Alekseyev (1685-1686); E. İ. Ukraintsev (1699-1700); P. A. Tolstoy (1702-1709); P. P. Şafırov ve M. B. Şeremetyev (1711-1713); L. Barki ve V. Teyls (1713-1719).

F: 89, Op:1, Tarih:1512-1700

D:1, Tarih:1512-1564, L:418

İstanbul'a Rus elçilerinin tayinleri: 1-M. İ. Alekseyev, V. A. Korobov, T. Kadısev, D. S. Bık, B. Y. Golohvastov, İ. Laziyev, T. G. Moklukov, İ. S. Morozov ve tüccar A. Mojaitinov, Kazak K. M Moranov; 2-*Türk elçileri, tüccar ve ulaklarının Rusya'ya gelişleri:* Elçi Kemal Feodorit, elçi İskender, elçi Halkokondil, orta elçi Ahmet ve tüccar Mustafa Çelebi; 3-Azov, Kefe, Moldovya ve İstanbul'dan elçilerin Moskova'ya gelişleri; 4-İstanbul'un dini liderlerine verilen gramotlar; 5-Rus çarlarına ve metropolite İstanbul'daki ruhani liderlerden gönderilen gramotlar.

D:2, Tarih:1569-1590, L:515

İstanbul'a tayinler: 1-İ. P. Novosiltsev ve orta elçi A. İşçein-Kuzminskiy, tüccar İ.

Borzunov, orta elçi B. P. Blagov. 2-*Türk orta elçilerinin gelişleri*. Aza Bustan Çelebi, tüccar A. Svir, tüccar Mehmet Çelebi, orta elçi İbrahim, tüccar D. Sıryenak. 3-Azov ve Kefe'ye gönderilen gramotlar.

D:3, Tarih:1592-1594, L:400

1-İstanbul'a orta elçi G. A. Naşçokin ve katip A. İvanov'un tayini; B. F. Godunov'un Türk veziri ile yazışmaları; G. A. Naşçokin, D. İ İslenyev ve katip T. Avramov tarafından hazırlanan büyükelçilik listesi. 2-Orta elçi Rezvan'ın gelişi.

D:4,Tarih:1621, L:195

1-Orta elçi F. Kantakuzin'in gelişi. 2-İ. G. Kondırev ve katip T. Bormosov'un İstanbul'da görevlendirilmesi.

D:5,Tarih:1627, L:172

1-Sultan IV. Murad tarafından gönderilen elçi F. Kantakuzin, Ahmet Çelebi ve Ahmed Beğ. 2- Çar Fedor İvanoviç ve Patrik Filaret'e gönderilen gramotların tercümeleri.

D:6,Tarih:1630-1650, L:391

1- İstanbul'da devlet yetkililerine verilen ve alınan hediyelerin listesi. 2- *İstanbul'a tayinler*. A. Sovin ve başkatip M. İ. Alfimov; Y. Daşkov ve başkatip M. Somov; İ. Korobin ve S. Matveyev; Stolnik¹³ İ. D. Miloslavskiy ve başkatip L. Lazorevskiy, Stolnik S. Telepnev ve başkatip A Kuzovlev.

D:7,Tarih:1631-1650, L:212

Türk büyükelçileri, tüccarları ve Yunanlı hacıların maiyyetinde olanlarla ilgili gelir-gider defterleri. Elçi Mustafa Ahmet Ağa ile K. Navalkin (1631); Elçi F. Kantakuzen ile L. Lopuhin; Elçi Ali Ağa ile N. Kavtirev (1633); Elçi Mustafa Ağa (1634) ile Svazev; Okolnic¹⁴ S. M. Proyestev ve başkatip K. P. Akinfiyev ile elçi Mustafa Araslan Ağa (1645); Elçi Araslan Ağa ile S. Kartsov (1645); Elçi Mustafa ile S. Kartsov (1650); Elçi Mustafa ile M. Şişkin (1650).

13^{Stolnik}: XIII-XVIII yüzyıllarda Rusya devletinde bir saray görevlisi. XVI-XVII. yy'da çarların ve prenslerin resmî tören yemeklerine ve çarların seyahatlerine eşlik ediyorlardı. XVII. yy'dan itibaren çarların en yakını olarak onların oda hizmetinde çalışmaya başlamışlardır. Stolnik olanlar, voyvodalık ve büyükelçilik görevlerine tayin edilebiliyorlardı. XVII. yy'da protokoldeki yerleri Boyar, Okolnic, Dumny Dvoryan, Dumny Dyak'dan sonra geliyordu.

14 ^{Okolnic}: XIII. yy'dan XVIII. yüzyıl başlarına kadar olan dönemde Rus devletinde saraya yakın görev yürüten kişidir. İlk zamanlar görevleri Knyazların seyahatlerini organize etmek ve yabancı büyükelçi kabul ve görüşmelerinde bulunmaktı. 1284'e kadar bu görevi yürüttüler. XIV-XVIII yy'da üst düzey Knyaz Duma Kurulu'na dahil oldular ve protokolde Boyarlardan sonra yer aldılar.

D:8, Tarih:1667, L:334

1-Orta elçi İ. Kondırev ve katip T. Bormosov ile Türk sultanına gönderilen para ve hediyelerin listesi. 2-Elçi Stolnik A. Nesterov ve başkatip İ. Vahrameyev'in İstanbul'a tayini. 3-Katip V. Nikitin'in Azov'da görevlendirilmesi. 4-Mütercim V. Daudov ve Grek M. İvanov'un Smolensk üzerinden Moldovya ve sonra İstanbul'a gönderilmesi. 5-Türkiye'de esir kalmış olan S. İ. Kaznaçeyev ve K. R. Teryeyev'in sorgulanmaları. 6-Sultan IV. Mehmed'in elçi A. İ. Nesterov ile Çar Mihayloviç'e gönderdiği gramotların sureti.

D:9, Tarih:1667, L:95

1-Türk Sultanı IV. Mehmed'e Stryopçi¹⁵ V. Tyapkin ile gönderilen gramotların sureti. 2- Stolnik A. İ. Nesterov ve İ. Vahrameyev'in İstanbul'daki Rus Elçiliği'ne talimatları.

D:10, Tarih:1667-1668, L:426

Stolnik A. İ. Nesterov ve başkatip İ. Vahrameyev'in İstanbul'daki Rus Elçiliği'ne gönderdikleri liste.

D:11, Tarih:1669-1671, L:138

1-Elçi A. Porosukov, katip G. Dolgov ve mütercim D. Şaydurov'un İstanbul'a tayini. 2-A. Porosukov'un hazırladığı elçilik listesi. 3- D. Grigorov'un Azov'a tayini. 4- D. Grigorov'un Türk Sultanı IV. Mehmed'in cevabi gramotu ile dönüşü.

D:12, Tarih:1669-1670, L:82

1- A. Porosukov, katip G. Dolgov ve mütercim D. Saydurov'un hazırladıkları İstanbul'daki Rus Elçiliği listesi;. 2-A. Porosukov ve diğerleri tarafından hazırlanan elçiliğin hediye defterleri.

D:13, Tarih:1672-1674, L:93

1- Elçi V. Daodov ve katip N. Venukov'un İstanbul'a tayini. 2- V. Daudov'un cevabi gramotlarla İstanbul'dan dönüşü. 3- V. Daudov ile N. Venukov'un ödüllendirilmesiyle ilgili belgeler.

D:14, Tarih:1677-1678, L:317

1-Rusya ile Türkiye arasında diplomatik yazışma örnekleri. 2-Türk ordusu ile

¹⁵ *Stryopçi*: Rusya'da XVI. yüzyıldan XVIII. yüzyıl başlarına kadar sarayda Çarın özel eşyalarıyla ilgilenen görevli.

Don Kazakları arasındaki Azov Savaşı'na¹⁶ ilişkin belgeler. 3-1613-1681 yılları arasında Türkiye'ye gönderilen gramotların kopyaları ve cevabi gramotların tercümeleleri. 4-Stolnik S. Almazov'un Boyar M. G. Romodanov'a Çigirin¹⁷ şehrinde Türk-Tatar askerlerinin taarruz imkanları hakkında Rjevskiy Voyvodasına talimatlar götürmesi için gönderilmesi. 5- İstanbul'dan, Türkiye'den ve Grek patriklerinden gönderilen mektuplar.

D: 15, Tarih:1677-1679, L:196

1-Orta elçi Stolnik A. Porosukov, katip F. Starkov ve mütercim G. Voloşaninov'un İstanbul'a tayinleri. 2-A. Porosukov'un İstanbul'dan Rusya'ya cevabi gramotlar ve esir düşen M. Starski ile geri dönüşü. 3-Knyaz G. Romodanov'un Türkiye'ye karşı askerleriyle birlikte savaşa gönderilmesi. 4-G. Romodanov'un mektupları ve çarın gramotları. 5-Prens G. Romodanov'un yanına başkatip İ. Gorohov ve başkatip S. Polkov'un gönderilmesi.

D: 16, Tarih:1677-1679, L:182

Orta elçi A. Porosukov'un İstanbul'a tayini ile ilgili belgeler.

D: 17, Tarih:1677-1678, L:115

Stolnik A. Porosukov'un Türk Sultanı IV. Mehmed'e sunduğu elçilik listesi.

D: 18, Tarih:1678-1681, L:492

1-Mütercim G. Voloşanin, Dvoryan¹⁸ V. Daudov, katip F. Starkov'un İstanbul'da görevlendirilmesi. 2- Mütercim G. Voloşanin ve Dvoryan V. Daudov ile katip F. Starkov'un Moskova'ya dönüşleri. 3-Moldovyalı orta elçi yüzbaşı İ. Beleviç'in Yassa'dan Moskova'ya gelişi; kurye D. Beleviç'in mütercim Spafariya'ya getirdiği mektuplar. 4-V. Daodov'un İstanbul'dan dönüşü. 5- Başkatip E. Ukraintsev'in Tihvin ve Baturin'de görevlendirilmesi. 6-Doktor M. Petrov'un Yassa'ya gönderilişi. 7-Kurye katip N. Kudryavtsev'in İstanbul'a gönderilişi. 8-Orta elçi Y. Pavlov'un ve Moldovyalı kurye P. Ostafeyev-Yasov'un Yassa'dan gelişi.

¹⁶ Bir Türk Kalesi olan Azak'ın, 1637 yılında Don Kazakları tarafından ele geçirildiği savaş. 1641 yılına kadar Kazakların elinde kalan bu kaleyi Kazaklar, Rusya'ya vermek istemişlerse de o sırada Türkiye ile sorun yaşamak istemeyen Rusların bu teklifi reddetmeleri üzerine yıkarak boşaltmışlardır.

¹⁷ Çehrin

¹⁸ *Dvoryan*: Rusya'da XII-XIII. yy'da askeri hizmet sınıfının en alt kademesi olarak ortaya çıkmıştır. XIV. yy'dan sonra toprak sahibi asilzadeler olarak anılmaya başlamışlardır. I. Petro zamanında devlet hizmetinde daha üst bir düzeye yükseltilmişlerdir.

D: 19, Tarih:1678-1681, L:213

1- V. Daudov'un hazırladığı İstanbul Rus Elçiliği'nin listesi. 2- Kurye N. Kudryavtsev'in listesi.

D: 20, Tarih:1681-1682,L:847

1-Kurye katip T. Protopopov'un İstanbul'da görevlendirilmesi. 2-Okolniç İ. İ. Çirikov'un ve başkatip P. Voznitsi'nin İstanbul'da görevlendirilmesi. 3-Rus elçilerinin Türkiye'den gönderdikleri cevabi yazılar. 4-İstanbul'daki Rus elçilerine yardıma gönderilenler: Mütercim Y. Suhanov; katip M. Savin; mütercim Tonkaçeyev; mütercim İvanov ve Suhonov ile birlikte katip A. Vasilyev. 5-Kurye Timofeyev'in dönüşü. 6-Elçi P. V. Voznitsin'i karşılamak üzere katip M. Savin'in Kaluga'ya gönderilişi. 7- Türk Sultanının gramotunun tercümesi, Çargrad¹⁹ patriklerinin gramotu. 8-Elçi P. Voznitsin'in brifingi, Malorossiyskiy²⁰ hetmanının²¹ gramotları ve cevabi gramotların suretleri.

D: 21, Tarih:1681-1682, L:234

1-Okolniç İ. İ. Çirikov ve başkatip P. Voznitsin'in hazırladıkları İstanbul'daki Rus Elçiliği'nin listesi. 2-P. Voznitsin'in Türk veziri ile görüşmesine ilişkin notlar. 3- İ. İ. Çirikov ve P. Voznitsin tarafından hazırlanan, İstanbul'daki Rus Elçiliği'nin eşya ve masraf defterleri.

D:22, Tarih:1681-1682,L:56

T. Protopopov'un hazırladığı İstanbul'daki Rus Elçiliği'nin listesi.

D: 23, Tarih:1682-1684, L:484

1-Kurye katip M. Tarasov'un kurye olarak İstanbul'a gidişi. 2-Mütercim A. Şerbin'in görevlendirilmesi. 3- Elçi yardımcısı K. Hlopov'un ve katip V. Postnikov'un İstanbul'a gönderilmesi. 4-Kurye katip M. Tarasov'un yazışmaları. 5-A. Şerbin'in ve M. Tarasov'un dönüşü. 6- Katip A. Vasilyev'in görevlendirilmesi ve Moskova'ya dönüşü. 7- Malorossiyskiy hetmanı ile yazışmalar.

D: 24, Tarih:1682-1684, L:140

1 Katip M. Tarasov'un hazırladığı elçilik listesi. 2-A. Vasilyev'in hazırladığı elçilik listesi.

¹⁹ İstanbul

²⁰ *Malorossiyskiy* : Küçük Rusya [Ukrayna]

²¹ *Hetman*: Ukrayna'da XVI-XVII yy'da Kazak ordusunun seçimle göreve gelen komutanlarına verilen ünvan. 1657-1764 yılları arasında Ukrayna'nın üst düzey yöneticilerine de Hetman denilmekteydi.

D: 25, Tarih:1684-1693, L:505

1-Z. İvanov'un İstanbul'a orta elçi olarak gönderilmesi. 2-Orta elçi Z. İvanov'un dönüşü. 3-Piskopos Gedeon'un gelişi. 4-Katip N. Alekseyev ve orta elçi İ. Lisitsa'nın kurye olarak gönderilmesi. 5-İstanbul Patriği Dionisi'nin gramotunun tercümesi. 6-S. Maksimov'un elçilik hizmetinde gösterdiği başarıdan dolayı ödüllendirilmesi hakkında işlemler.

D: 26, Tarih:1685-1686, L:181

Kurye katip N. Alekseyev tarafından hazırlanan İstanbul'daki Rus Elçiliği'nin listesi.

D: 27, Tarih:1699-1700, L:1378

1-Başkatip E. İ. Ukraintsev ve katip İ. Çeredeyev tarafından hazırlanmış olan İstanbul Rus Elçiliği'nin listesi. 2- E. İ. Ukraintsev ve katip İ. Çeredeyev tarafından hazırlanan gelir-gider defterleri.

D: 28, Tarih:1699, L:225

E. İ. Ukraintsev ve katip İ. Çeredeyev tarafından hazırlanan İstanbul'daki Rus Elçiliği'nin listesi.

MALOROSIYSKIY PRIKAZ²²

F: 229, 1442 ed. hr. , Tarih:1619-1723

Ukraynalı hetmanlar İ. Samoyloviç ve P. Doroşenko'nun mektuplarının suretleri ve P. Doroşenko zamanında Kırım, Moldovya, Polonya, Ukrayna, Türkiye ve Valahya'daki olaylar hakkında eski kantselarist²³ V. L. Koçubey'in notları (1675).

F: 229, Malorossiyskiy Prikaz , 1297 ed. hr. , Op: 1-5, Tarih:1619-1723

Çar I. Petro'nun, İ. S. Mazep'e Rus ve Ukraynalı Kazak askerlerinin hareket ve buluşma noktaları hakkında gönderdiği gramotlar (1689); Andrey Pervozvanni'yin ödüllendirilmesi ve Türk ordusunun olası saldırı noktaları (1698). Ruhani lider ve komutanların Rus çarlarına yazdıkları gramotlar; İ. Samoyloviç'in Rusya'nın Kırım ve Türkiye ile 20 yıllık barış görüşmeleri hakkındaki notları (1681); Hetmanların dış politika ile ilgili çalışma ve dokümanları; P. Doroşenko'nun Türk Sultanı ve Kırım Hanı ile Polonyalılara karşı savaşta yardım edilmesi hakkındaki yazışmaları (1673). *Dokümanlar.*

²² *Malorossiyskiy Prikaz*: Ukrayna'nın sol sahilini yönetmek için 1662-1663 yılında oluşturulan kurumdur. 1671 yılında Posolskiy Prikaz'ına bağlanmıştır. Ukrayna hetmanlarının faaliyetlerini ve Ukrayna'nın Rusya ile her türlü ilişkisini yürütmüştür. 1722 yılında kaldırılmış olan bu kurumun görevleri Malorossiyskaya Kollegiya'ya devredilmiştir.

²³ Konsolos

Ukrayna şehirlerinin ve Zaporejskiy Seç'in²⁴ Türk ve Kırım askerlerinin hücumlarından korunması için yapılan askeri hazırlıklar (1672-1673); Türk hücumlarına karşı Rus ve Ukraynalıların mücadelesi hakkında belgeler (1676-1681,1686-1700); Kanev'in Türkler tarafından alınışı, Çigirin'in kuşatılma girişimi ve Rus ve Ukraynalı askerlerin Türk ordusuyla Kiev'de çarpışması (1678). *Dokümanlar*: Rus elçisi V. A. Daudov'un Türkiye'ye gönderilişi (1679).

POSOLSKIY PRIKAZ²⁵

Fondlar:137,138,159,229, 7125 ed. hr. , Tarih:1606-1719

F: 137, Boyar ve Şehir Kitapları, 110 ed. hr. , Tarih:1556-1718

Kitaplar: XVII. yüzyılda Batı Avrupa'daki olaylar ve Türkiye ile Kırım faaliyetleri hakkında yazılan *Vestovaya Vedomost* isimli kitap.

F:138, Posolskiy Prikaz ve Görevleri, 1800 ed. hr. , Op:1-3, Tarih:1613-1719

Posolskiy Prikaz'ın Kitapları: Kırım, İran, Türkiye ve diğer ülkelerdeki Rus esirlerin fide ile kurtarılımları hakkında işlemler (Bu kitaplarda esirlerin hatıratları mevcuttur) (1683-1688).

F: 159, 5194 ed. hr. , Op: 2, Tarih:1606-1719

Kırım ve Türkiye'den esirlerin fide ile kurtarılımları; Posolskiy Prikaz'ın P. P. Şafirov ile Türkiye'de bulunan M. B. Şeremetyev'le diplomatik yazışmaları (1713); P. B. Voznitsin (1681) ve V. T. Posnikov (1682-1686) Türkiye yönelik notları ve çalışmaları; Türkiye ve Kırım'a karşı birlik oluşturulmasına ilişkin Kurlandiya'da Polonya, İsviçre ve Rus elçilerinin görüşmeleri (1667-1668); Rusya'daki yabancı büyükelçiler hakkında notlar: F. M. Kantakuzen (1627-1628); Rusya'da yabancı tüccarların bulunuşu hakkında işlemler; Türk tüccarların ticaretleri; Kırım ve Nogay hanlıklarından, Polonya'dan ve Türkiye'den Rus esirlerin dönüşü; Kırım ve Türkiye ile yapılan çarpışmalara Don Kazaklarının katılması hakkında belgeler.

F: 229, Malorossiyskiy Prikaz , 2 ed. hr. , Op: 2,5, Tarih:1669-1689

Polonya'da bulunan orta elçi İ. M. Volkov'un, A. V. Golitsin'le Polonya ile anlaşma imzalanması ve Türkiye ile savaş yapılması hakkındaki mektupları (1689).

²⁴ *Zaporejskiy Seç*: Ukrayna Kazakları kendilerine Zaporozj Kazakları diyorlardı. Dinyeper sahilinde yaşıyorlardı ve merkezleri Dinyeper üstünde bir ada olan Seç idi.

²⁵ *Posolskiy Prikaz*: 1549-1720 yılları arasında Rusya Devleti'nde dış ilişkileri yöneten kurumdur. Dış politika yönetimi yanısıra, Rusya'nın güneyinde ve doğusunda bulunan bir dizi bölgenin de yönetimini gerçekleştiriyordu. .

MOSKOVA MASASI²⁶

Tarih:1576-1707, (Kop. 1511) OdiB. Kn. 11

Çar Mihail Fedoroviç ve Çar Aleksey Mihayloviç'in gramotları; Razryadnyy Prikaz²⁷ ve Prikaz Taynıh Del [İstihbarat İşleri]'nin, şehir ve alay voyvodaları²⁸ ile yazışmaları; Yabancı ülkelerde görev yapan ve esaretten kurtulanların verdikleri bilgiler; Rusya'nın Kırım, Polonya, Türkiye ve İsviçre ile savaşları hakkında belgeler (1613-1706).

BELGOROD MASASI²⁹

Tarih:1584-1702, OdiB. Kn. 12-14

Çar Mihail Fedoroviç, Çar Aleksey Mihayloviç, Çar Fedor Mihayloviç ve Çar I. Petro'nun gramotları; Razryadnyy Prikaz ve Prikaz Taynıh Del'in, alay ve şehir voyvodaları ile Ukraynalı ve Polonyalı asker ve yöneticilerle yazışmaları; Askeri birliklerin hareketi, donanımları ve toplanmaları; Kırım, Türkiye ve diğer ülkelerden savaşla elde edilen yerlerin yönetimi(XVII. yy);1677-1681 Rus-Türk Savaşı [Çehrin Seferi]³⁰ hakkında yazışmalar ve gramotlar. Putivla'da Knyaz V. V. Golitsin'in Sud-obası'ndan gönderdiği dokümanlar(1677);VoyvodaV. A. Zmeyev,BoyarKnyaz G. G. Romodonovski,İ. B. Miloslavski ve Hetman İ. Samoyloviç'in savaş hareketleri,ordunun ikmal ve Çigirin muhasarası hakkındaki talimatları; Çigirin Savaşı'ndaki esir, ölü ve yaralı listesi (1678-1680).

RAZRYADNIYE VYAZKI³¹

Tarih:1604-1711, OdiB. Kn. 10

Yabancı devletlerle diplomatik ilişkiler, savaşlar ve hudud bölgelerinin durumu. L. P. Nepluyev ve B. P. Şeremetyev'in birliklerine gönderilen talimatlar (1688); A. A. Çubarov'un, Zaporozjskiy savaşçılarına maaşlarını ödemek üzere gönderilmesi ve Kazak, Türk ve Kırım Hanlarıyla barışın ihlaline ilişkin görüşmeler (1691); Moskova'daki Türk elçisi Mustafa Ağa hakkında belgeler.

26 Stolbtı Moskovskogo Stola. Bkz. Dipnot:27

27 *Razryadnyy Prikaz* XVI. yüzyılın başlarında kurulmuştur. Rusya Devleti'nde görevli personel ile askeri işleri yürütüyordu. Aynı zamanda kale inşaatları ve sınır hizmetlerini organize ediyor ve Ukrayna'daki şehirleri yönetiyordu. Razryad; Finans İşleri ve bölge masalarından (Moskova, Belgorod, Vladimir, Novgorod, Sevsky ve Kiev gibi)oluşuyordu. Moskova Razryad'ı sadece Moskova bölgesini değil tüm devlet işlerini yönetiyordu. 1711 yılında kaldırılmıştır.

28 Rusya'da X. yüzyıldan itibaren alay ve tümen komutanlarına verilen ünvan.

29 Stolbtı Belgorodskogo Stola: Bkz. Dipnot:27

30 *Çehrin Seferi*: 1569-1570 yılındaki Astrahan seferi sayılmazsa Türklerle Ruslar arasındaki doğrudan ilk savaş Ukrayna'nın sağ yakası için yapılmıştır. Tatarlar bu savaşta asli rol oynamışlardır. Kesin bir sonuç elde edilemeyen bu savaş sonunda Bahçesaray'da bir barış anlaşması imzalanmıştır (1681).

31 *Razryadnyye V yazki*: Razryadnyy Prikaz içinde alım-satım işlerine bakan ve fiyatları tesbit eden kuruldur.

RAZRYADNIY PRIKAZ'IN KİTAPLARI VE TASNİFİ³²

Tarih:1597-1711 (Kop. 1512), Op: 21

Türkiye ile savaş belgeleri (1633-1708)

VLADİMİRSKAYA ÇETVERT³³

İçerdiği Fondlar, 2687 ed. hr. , Tarih:1593-1709

Gürcistan, Kırım, İran ve Türkiye'de diplomatik vazifede bulunanlara verilen paralar hakkında belgeler (1613, 1627, 1629, 1632).

TARİHİ VE MERASİM İŞLERİ³⁴

F: 156, 254 ed. hr. , Op: 1, Tarih:1526-1829

Rus ordularının, İsveç ve Türkiye'ye karşı savaşları hakkında çıkarılan dergi ve özel yayınlar (1713-1714); Türkiye ve İsveç'le yapılan barış anlaşmalarının imzalanması ve askeri zaferlerin kutlanmasına ilişkin resmi tören notları (1721-1775).

PRIKAZ İŞLERİNİN YENİ TASNİFİ³⁵

F: 159, 2179 ed. hr. , Op: 1-4, Tarih:1572-1818

Smolenskiy Prikaz, Prikaz Velikoy Rossii, Malorossiyskiy ve Kollegii Inostrannih Del dokümanları. Polonya Kralı Hetman C. Yablonovski'nin Türkiye'ye karşı beraber hareket etme teklifi yazısı ile ilgili olarak, Posolskiy Prikaz'ın Kiev Voyvodası L. F. Dolgorukiy ile yazışmaları (1691).

ÇAR ARŞİVİ DOKÜMANLARI VE POSOLSKİY PRIKAZ³⁶

Posolskiy Prikaz'ın dokümanları ve işleri (1589-1706): Posolskiy Prikaz'ın kadrosunda bulunan kişiler hakkında bilgiler; İngilizce, Yunanca, Almanca, Farsça, Tatarca ve Türkçe tercümanların maaşlarının ödenmesi hakkında belgeler (1589).

32 Stolbtı i Knigi Razryadnogo Prikaza.

33 *Çetvertniye Prikaz*: XVI. yüzyılın ikinci yarısından XVIII. yüzyıl başlarına kadar merkezi finans yönetim teşkilatıdır. Bir dizi doğrudan ve dolaylı vergileri aynı ve nakdi olarak topluyordu ve üst düzey feodaller ile taşradaki yöneticilere maaş ödemesinde bulunuyordu. Bu yüzyıllarda ülke Vladimirskaya Çetvert , Galitskaya Çetvert, Kostromskaya Çetvert, Novgorodskaya Çetvert, Ustujskaya Çetvert, Novaya Çetvert gibi birtakım mali-idari bölümlere ayrılmıştı. Bunlardan Vladimirskaya Çetvert; XVI. yüzyılın başlarında Posolskiy Prikaz'a bağlı olarak kuruldu ve 1686 yılında Vladimirskaya Çetvert adını aldı. 1690 yılında kaldırıldı. Moskova'nın merkezi ve güney bölgelerinde 30'a yakın şehri idare etmekteydi.

34 İstoriçeskiye i Tseremonialniye Dela

35 Prikazniye Dela Novoy Razborki

36 Dokumenti Tsarskogo Arhiva i Posolskogo Prikaza

FARKLI PŘIKAZLARIN DOKÜMANLARI³⁷

Kırım, Polonya, Türkiye ve İsveç savaşları hakkında belgeler (1582-1705).

ÇARLIĞIN, YEREL İDARECI VE GÖREVLİLERİYLE İLİŞKİLERİ³⁸

F: 168, 242 ed. hr. , Op: 1, Tarih:1742-1798

Çariçe II. Yekatherina'nın emirleri (1762-1798): Türkiye ile yapılan barış antlaşması üzerine yapılacak törenler hakkında (1775); Çariçe II. Yekatherina'ya mektup ve dilekçeler: A. G. Orlov tarafından yazılan mektupta Rus savaşçıların zaferi ve Türkiye ile İsveçle olan savaşın bitmesi ve Rus ordusunun zaferine ilişkin kutlamalar (1787-1792).

ORJİNAL ÇAR MEKTUPLARI³⁹

F: 142, 892 ed. hr. , Op: 1, Tarih:1623-1801

Çar I. Petro ve Çariçe II. Yekatherina'nın Türk Sultan'ı III. Ahmed'e mektupları; *Çar I. Petro, Çariçe I. Yekatherina, Çariçe Anna İvanovva ve Çariçe II. Yekatherina'nın mektupları ve Rus diplomatik temsilcilerine dış politik işler hakkında yazılan mektuplar.* E. İ. Ukraynsev (Türkiye,1699-1700), Graf M. B. Şeremetev (Türkiye,1712-1713), İ. İ. Nepluyev (Türkiye,1723); *Çar I. Pavel'in İsveç ve Türkiye'ye karşı askeri hareketler hakkında mektupları:* Graf N. İ. Panin'e (1778), Graf A. A. Bezborodko'ya (1781-1791), Graf İ. A. Osterman'a (1782-1790), Graf A. A. Arakçeyev'e (1794-1798); Graf F. V. Rostopçin'e (1799-1801); Knyaz A. D. Menşikov'un Graf G. İ. Golovkin'e ve P. P. Şafirov'a Türkiye ile barış antlaşması üzerine mektupları (1711).

RUSYA'NIN ERMENİSTAN İLE İLİŞKİLERİ⁴⁰

F: 100, 260 ed. hr. , Op: 1,2, Tarih:1626-1719

İ. Orya'nın faaliyetleri hakkında dokümanlar (1701-1719): Türkiye, İran, Batı Avrupa ülkeleri ve Za-Kafkasya'ya seyahatleri hakkında Başpiskopos Minas Vardapet ile İ. Orya'nın incelemeleri (1701-1711) ve İ. Orya'nın Posolskiy Prikaz'ına yazdığı raporlar; İ. Orya'nın I. Petro'ya(1703, 1710, 1711) ve Graf G. İ. Golovkin'e (1710-1711) Türkiye, Za-Kafkasya ve İran'daki politik durum ile Rus ve Ermeni tüccarların çıkarlarının korunmasına ilişkin mektupları.

37 Dokumentı Raznih Prikazov

38 Snoşeniya Russkih Gosudarey s Pravitelstvennımı Mestami i Doljnostnımı Litsami

39 Tsarskiye Podlinniye Pisma

40 Snoşeniya Rossii s Armeniyey

RUSYA'NIN GÜRCİSTAN İLE İLİŞKİLERİ⁴¹**F: 110, 262 ed. hr. , Op: 1-2, Tarih:1586-1769**

Gürcü krallarının Ruslarla birlikte İran ve Türkiye'ye karşı askeri ve diplomatik birlikteliğin oluşturulmasına ilişkin gönderdikleri gramotlar (1594-1704);Gürcü elçilerin Rusya'dan istekleri: Krallığın ve prensliklerin Rusya himayesi altına alınması ve İran ile Türkiye'ye karşı askeri ve diplomatik yardımda bulunulması ve birlik oluşturulması ricaları; Türkiye'den gelen esirlere verilen yardım paraları hakkında belgeler (1702).

DON BÖLGESİ FAALİYETLERİ⁴²**F: 111, 1241 ed. hr. , Op: 1, Tarih:1594-1768**

Posolskiy Prikaz'ın Don bölgesi Atamanları⁴³ ile yazışmaları (1594-1719): Kırım ve Türkiye ile Don Kazaklarının ilişkileri: Kırım, Kuzey Kafkasya ve Türkiye'deki olaylar; Kaçak Kazakların Kırım ve Türkiye tarafından sahiplenilmesi; Kazakların devlet hizmetine alınması; Kazakların Smolensk civarına yerleştirilmesi (1632); Kazakların Çigirin (1677-1678) ve Kırım seferlerine katılması (1695-1696) için Sveyskiy sınırına yerleştirilmesi.

KABARDİN, ÇERKEZ ve DİĞERLERİNE İLİŞKİN FAALİYETLER⁴⁴**F: 115, 166 ed. hr. , Op: 1-2, Tarih:1578-1720**

Posolskiy Prikaz'ın Tersk ve Astrahan voyvodaları ile yazışmaları; Türk ve Kırım ordularının, Kuzey Kafkasya ve Za-Kafkasya üzerinden yapacakları sefer hakkında bilgi toplanması; Tersk Kalesi'ndeki Rus garnizonunun durumu hakkında bilgiler.

RUSYA'NIN KIRIM İLE İLİŞKİLERİ⁴⁵**F: 123, 2005 ed. hr. , Op: 1-4, Tarih:1474-1718**

Türk-Macar Savaşı sırasında Livna'da yapılan toplantı ve Kırım Hanı Gazi Giray'ın Rusya ile ilişkilerini yeniden başlatması hakkında belgeler (1593-1594); Rus çarlarının gramotları (1474-1692); Çar I. Fedor İvanoviç'in Gazi Giray'a sunduğu Dinyeper'de şehir inşaatı ve Kırım halkının Dinyeper'e yakın yere yerleştirilmesi hakkındaki projesi; İvan ve Petr Alekseyeviç'in⁴⁶ Saadet Giray'a gönderdikleri Kırım, Polonya ve Türkiye

41 Snoşeniya Rossii s Gruziiyey

42 Donskiye Dela

43 *Ataman*: Rus Kazakları reislerine verilen ünvan.

44 Kabardinskiye, Çerkesskiye i Drugiye Dela

45 Snoşeniya Rossii s Kırımom

46 Çar Fedor Alekseyeviç'in 1682 yılında ölümü üzerine,1682-1696 yılları arasında I. Petro[Alekseyeviç] ile kardeşi V. İvan iktidarı müştereken paylaşmışlardır. Ancak yaşlarının küçük olması dolayısıyla Prenses Sofya onlara naib olarak atanmıştır.

ile barış anlaşması yapma isteği ve Moskova'da Kırım elçilerinin bulundurulması hakkında belgeler (1692).

UKRAYNA İŞLERİ⁴⁷

F: 124, 4649 ed. hr. , Op: 1-6, Tarih:1563-1768

Belgeler: Ukrayna'nın Pravoberejnaya⁴⁸ sahillerini savunmak için yapılan Rus-Türk Savaşı [Çehrin Savaşı](1677-1681); Malorossiyskiy ve Posolskiy Prikaz ile Kollegii İnostrannih Del'in Ukraynalı hetmanlar ile 1624-1768 yılları arasında Türkiye, Kırım ve Polonya'daki olaylar hakkında olan yazışmaları; Ukrayna Kazaklarına maaş ödenmesi, arazi verilmesi ve onların Rus ordusuyla birlikte Kırım, Türkiye ve İsveç'e karşı savaşlara katılmaları hakkında yazışmalar; Hetmanların, 1656-1727 yılları arasında Türk hükümetleriyle, Kazak liderleriyle, Kırım Hanlarıyla, Ruhbanlarla ve Zaporojkskiy Seç Hetmanlarıyla olan yazışmaları.

RUSYA'NIN MOLDOVYA ve VALAHYA İLE İLİŞKİLERİ⁴⁹

F: 68, 357 ed. hr. , Op: 1-3, Tarih:1574-1739

Moldovya ve Valahya hükümdarlarının Ruhbanlara, Boyarlara ve Rus Knyazlarına gramotları (1624-1714): Moldovya ve Valahya'nın Rus himayesine alınması ve Türkiye'ye karşı yardımlar (1654-1684); Türkiye'deki durum ve Rusya ile Türkiye arasında arabuluculuk girişimleri (1690); Valahya Hükümdarı Boğdan'ın Rusya'ya gelmesi (1574); Moldovyalı ve Valahyalı elçilerin, tüccarların ve ruhbanların Rusya'ya gelmeleri (1629-1717); Türkiye'ye karşı yardım ricaları, Moldovya ve Valahya'nın Rusya'nın himayesine alınması; Kırım, Polonya, Ukrayna ve Türkiye faaliyetleri hakkında gramotlar; Moldovya'ya gönderilen orta elçi A. L. Ordina-Naşçokina'nın Türkiye politikası hakkında Posolskiy Prikaz'ına gönderdiği raporlar (1642-1643); Valahya, Kırım, Moldovya, Polonya, Türkiye ve Balkanlardaki olaylara ilişkin yazışmalar.

RUSYA'NIN NOGAY TATARLARI İLE İLİŞKİLERİ⁵⁰

F: 127, 308 ed. hr. , Op: 1-2, Tarih:1489-1665

Posolskiy Prikaz'dan Astrahan ve Tersk voyvodalarına talimatlar; Astrahan ve Tersk voyvodalarının Nogaylar hakkında ve Nogay Han ve Mirzalarının Kırım, İran ve Türkiye ile karşılıklı ilişkileri hakkındaki raporları (1586, 1587, 1604, 1608, 1613-1662).

47 Malorossiyskiye Dela

48 *Pravoberejnaya* : Dinyeper Irmağı'nın sağ yakası.

49 *Snoşeniya Rossii s Moldaviyey i Valahiyey*

50 *Snoşeniya Rossii s Nogayskimi Tatarami*

RUSYA'NIN YABANCI DEVLETLER İLE İLİŞKİLERİ

AVUSTURYA-ALMANYA İMPARATORLUĞU İLE İLİŞKİLER⁵¹

F: 32, 799 ed. hr. , Op: 1-5, Tarih:1488-1719

Venedik, Rusya ve Kutsal Roma İmparatorluğu'nun Türkiye ve Kırım'a karşı birleşmeleri ve Çar I. Petro'nun bu antlaşmayı imzalaması (1710); Türklerin Venedik'i kuşatması (1683) ve Türkiye'ye karşı uluslararası bir birliğin organize edilmesi için Avrupa devletlerinin aldıkları tedbirler.

RUSYA'NIN MACARİSTAN İLE İLİŞKİLERİ⁵²

F: 40, 60 ed. hr. , Op: 1-3, Tarih:1629-1719

Dokümanlar: K. Talerand ve Y. P. Russel arasında yapılan Türk- Rus- Macar- İsveç koalisyonu hakkında görüşmeler (1629-1637); K. Talerand'ın Türkiye ve İspanya'yı "zayıflatma" girişimleri hakkında görüşleri (1635); Kiev'de, Y. Stepanov ile II. Rakots'un elçisi Georgi arasında, Türkiye'ye karşı ittifak görüşmelerine ait belgeler (1660).

RUSYA'NIN VENEDİK İLE İLİŞKİLERİ⁵³

F: 41, 60 ed. hr. , Op:1-3, Tarih:1647-1719

Türkiye ve Kırım'a karşı Rusya ve Kutsal Roma İmparatorluğu'nun ittifak antlaşmasının tercümesi; Çar I. Petro'nun bu antlaşmayı onayı; Venedikli Doj Silvester Valeri'nin bu ittifakı onayı (1697); Venedik ile Türkiye arasındaki Karlofça Antlaşması (1699), elçilik serenomileri hakkında mutabakat metinleri (1656-1717); Venedik Dojlarının Rus Çarlarına gramotları: Rusya ile Venedik'in Türkiye, Kırım ve Polonya ile diplomatik ilişkileri ve savaşlar hakkında (1657-1697); Türkiye ile Pasarofça Antlaşması'nın imzalanması hakkında haberler(1718); Türkiye ile Rusya arasındaki askeri faaliyetlerle ilgili olarak Venedik ve Fransız temsilcilerinin, Ukraynalı Hetman P. Doroşenko'ya gramotları (1673); *Rus çarları İvan[V.] ve Aleksejeviç[I. Petro]'nun gramotları:* Oçakov⁵⁴ yakınlarında ve Perekop'ta⁵⁵ kazanılan zafer ve Samara topraklarında kale kurulması hakkında belgeler (1688-1689).

RUSYA'NIN HOLLANDA İLE İLİŞKİLERİ⁵⁶

F. 50, 740 ed. hr. , Op:1-3, Tarih:1600-1731

Türkiye ve Rusya arasında barış anlaşmasının imzalanmasına Hollanda'nın etkisi (1699).

51 Snoşeniya Rossii s Avstriyey i Germanskoy İmperiyey

52 Snoşeniya Rossii s Vengriyey

53 Snoşeniya Rossii s Venetsiyey

54 Özü Kalesi

55 Orkapı

56 Snoşeniya Rossii s Gollandiyey

RUSYA'NIN YUNANİSTAN İLE İLİŞKİLERİ⁵⁷

F: 52, 3337 ed. hr. , Op: 1-4, Tarih:1509-1718

Doğu Patrikleri ve diğer yüksek ruhanilerin Rus knyazları, çarları ve önde gelen kilise mensuplarına yazdıkları gramotlar (1509-1711); Rusya'nın Polonya, Kutsal Roma İmparatorluğu ve Türkiye ile ilgili dış politikası hakkında belgeler; Çar I. Petro hükümeti ile Kudüs Patrikleri Dositheus ve Hrisanf arasında, Türkiye'nin iç politikası ve Yunanlıların milli kurtuluş savaşı hakkında yazışmalar; Ortodoks ruhanilerinin ve tüccarların Arabistan, Bulgaristan, Valahya, Yunanistan, Gürcistan, Mısır, Makedonya, Moldova, Polonya, Sırbistan, Suriye ve Türkiye'den gelişleri hakkında; Türkiye ve Kırım'dan fidye ile kurtarılan Rus esirler hakkında belgeler (1558-1716).

RUSYA'NIN İSPANYA İLE İLİŞKİLERİ⁵⁸

F: 58, 29 ed. hr. , Op: 1, Tarih:1667-1719

İspanya'daki Rus konsoloslarından Knyaz Y. F. Dolgorukiy, Knyaz Y. T. Misetskiy ve katip K. V. Alekseyev'in Türklere karşı İspanya ile ittifak anlaşmaları hakkında belgeler (1686-1688).

RUSYA'NIN İRAN İLE İLİŞKİLERİ⁵⁹

F: 77, 554 ed. hr. , Op: 1-3, Tarih:1583-1719

İran Şahı I. Abbas ile Kutsal Roma İmparatoru II. Rudolf'un Türkiye'ye karşı ittifak kurma planları (1610).

RUSYA'NIN POLONYA İLE İLİŞKİLERİ⁶⁰

F: 79, 3476 ed. hr. , Op: 1-5, Tarih:1487-1719

Rusya, Polonya ve Litvanya arasındaki anlaşmalar: Türkiye ve Kırım'a karşı ittifak; Kırım Hanı Gazi Giray'ın Moskova'ya yapacağı seferinin bozguna uğratılması; Türklerin Azov seferi hazırlıkları (1640-1641); Türkiye'ye karşı askeri ittifaklar hakkında (1673-1676 ve 1683-1699); *Rusya'daki Polonya ve Litvanya konsoloslukları hakkında işlemler (1487-1719):* S. Gleboviç'in isteği üzerine Türkiye ve Kırım'a karşı, Polonya için askeri yardım görüşmeleri (1651); İ. Kõmar'ın, Türkiye ve Kırım'a karşı askeri hareketin sona erdirilmesine ilişkin teklifleri; Türkiye ve Kırım'a karşı Polonya'ya yardımlar (1665, 1670, 1673); K. A. Çihrovskiy'nin Türkiye ile savaşta Polonya'ya yardım edilmesine ilişkin görüşmeleri (1676); Avrupa devletlerine kurye ile gramotların gönderilmesi (1667) ve Türkiye ile savaşın başlaması (1672); *Karşılıklı yazışmalar:* Posolskiy Prikaz'ın,

57 Snoşeniya Rossii s Gretsiiyey

58 Snoşeniya Rossii s İspaniiyey

59 Snoşeniya Rossii s Persiiyey

60 Snoşeniya Rossii s Polşiiyey

Avrupa devletleri, Kırım, İran, Türkiye ve Zaporozskiy Seç ile Polonya savaşının başlaması kapsamında yazışmaları (1653) ve "II. Moskova Kararları"nın imzalanması (1672-1674) ile ilgili yazışmaları; Polonya'nın, Türkiye ve Kırım tarafından tahrip edilmesi hakkında (1735-1738); Polonya'nın İngiltere, Danimarka, Prusya, Kutsal Roma İmparatorluğu, Türkiye ve İsveç ile anlaşmalarının kopya ve asılları (1609-1719).

RUSYA'NIN PRUSYA İLE İLİŞKİLERİ⁶¹

F: 74, 614 ed. hr. , Op: 1-3, Tarih:1516-1722

Rusya'daki Brandenburg Elçiliği Hakkında İşler. İ. Skultet'in Türkiye'ye karşı Polonya'ya yardım ricası (1675); *Prusya'daki Konsolosluk İşleri.* S. E. Almazov (1674) ve V. T. Posnikov (1688) arasındaki yazışmalarda Türkiye'ye karşı ittifak hakkında belgeler.

RUSYA'NIN RAGUZA İLE İLİŞKİLERİ⁶²

F: 59, 38 ed. hr. , Op: 1-2, Tarih:1702-1725

Graf S. L. Vladislaviç-Raguzinskiy'nin⁶³ Rusya'da bulunması hakkında dokümanlar. Moskova'ya gelişi; Türkiye'de büyükelçi P. A. Tolstoy'a ziyareti (1702-1703); Graf Vladislaviç'in ve kahyalarının mali ve ekonomik durumları hakkında dokümanlar; Moskova'da onlara han, maaş ve çiftlik verilmesi hakkında belgeler (1705-1718); Graf S. L. Vladislaviç-Raguzinskiy'nin Prut Seferi'ne iştiraki (1711) ve Türkiye'ye gidişte diplomatik masraflar için verilen para (1712); Graf S. L. Vladislaviç-Raguzinskiy'nin mektupları: Boyar F. A. Golovin'e İstanbul'dan yazdığı mektup (1704); Graf G. İ. Golovkin'e, P. P. Şafirov'a, Hetman İ. S. Mazep'e mektupları (1708); B. İ. Golovkin ile Türk-Rus ilişkileri hakkında yazışmaları (1712-1716).

RUSYA'NIN ROMA PAPALARI İLE İLİŞKİLERİ⁶⁴

F: 78, 29 ed. hr. , Op: 1-2, Tarih:1580-1720

Roma Papaları ve Rus Çarlarının gramotları (1576-1665): Türkiye ile yapılan savaşta Polonya'ya yardım edilmesi üzerine Rusya'ya Roma Papa'sının teşekkürü (1673); Venedik, Polonya ve Kutsal Roma İmparatorluğu'nun Türkiye'ye karşı olan ittifaka katılma istekleri (1684-1685); *Rus çarlarının gramotları (1580-1685):* Türkiye'ye karşı

61 Snoşeniya Rossii s Prussiyey

62 Snoşeniya Rossii s Raguzoy

63 1668'de Hersek/Popovo'da doğmuş, Raguz'a'da babasının yanında ticaretle uğraşmış ve sonra İstanbul'a gidip Rus elçisi Ukraintsev'in gizli ajanı olarak çalışmıştır. 1702 yılında I. Petro'nun daveti üzerine Rusya'ya gitmiştir. 1705'de tekrar Türkiye'ye dönmüş, 3 sene Ruslar hesabına çalıştıktan sonra Rusya'ya gidip Petro'nun nezdinde yükselmiştir. Prut müzakereleri sırasında Türkler Kantemir'le birlikte iadesini talep etmişler; fakat Ruslar bunu kabul etmemişlerdir. Uzun süre İtalya'da sonra da I. Yekatharina döneminde özel elçi olarak Çin'de görev yapmıştır.

64 Snoşeniya Rossii s Rimskimi Papami

oluşturulan Avrupa İttifakı hakkında görüşmeler için gönderilen Rus elçisi P. Menezius ile Papa X. Kliment arasındaki görüşme hakkında belgeler (1672).

RUSYA'NIN SAKSONYA İLE İLİŞKİLERİ⁶⁵

F: 84, 20 ed. hr. , Op: 1, Tarih:1633-1703

Türkiye ve Kırım'a karşı yürütülecek askeri hareketler hakkında görüşmeler yapmak üzere doktor L. Ringuber'in Moskova ziyaretleri (1674,1684-1685).

RUSYA'NIN SIRBİSTAN ve ÇERNOGORİYA İLE İLİŞKİLERİ⁶⁶

F: 86, 17 ed. hr. , Op: 1, Tarih:1703-1717

Çernogor⁶⁷ temsilcileri Voyvoda S. Nikolayeviç (1712), Metropolit Daniel⁶⁸ (1714) ve diğerlerinin Rusya'ya gelişleri; Türkiye'ye karşı savaşta yardım ve Çernogoriya'nın Rusya tarafından koruma altına alınması hakkında ruhani liderlerin ricası (1714-1716); Çernogor halkının Türkiye'ye karşı mücadelesi hakkında belgeler (1711-1716).

RUSYA'NIN FRANSA İLE İLİŞKİLERİ⁶⁹

F: 93, 174 ed. hr. , Op: 1-4, Tarih:1595-1719

Fransa'nın iç durumu; dış politikası; Türkiye'ye karşı savaşta Rusya, Polonya ve Kutsal Roma İmparatorluğu ile ilişkileri; Kuzey Savaşı'nda Fransa'nın pozisyonu hakkında belgeler.

YABANCI DEVLETLER ARASINDAKİ ANLAŞMA ÖRNEKLERİ⁷⁰

F: 369, 34 ed. hr. , Op: 1, Tarih:1642-1719

Barış, ittifak, ticari ve deniz anlaşmaları (1642-1719): İngiltere'nin Brandenburg, Hollanda, Danimarka, Portekiz, İsveç ve Türkiye ile olan anlaşma metinleri (1642-1715); Venedik'in Türkiye ile (1718); Türkiye'nin, Venedik ve İngiltere yaptığı anlaşmalar (1676, 1699).

65 Snoşeniya Rossii s Saksoniyey

66 Snoşeniya Rossii s Serbiyey i Çernogoriyey

67 Karadağ

68 *Preus Daniel Petroviç.* Türklere karşı 1702 yılında Karadağ'da isyan eden Petroviç'in bu hareketinin bastırılması için 1706 yılında Türklerin yaptığı seferin sonuçsuz kalması üzerine iki kardeşiyle birlikte isyan hareketini genişletmiştir. Rusların Prut'da yenilgiye uğramaları üzerine 1714'te Daniel Karadağ'ı terk etmeye mecbur kalarak Rusya'ya gitmiştir. I. Petro ile bir anlaşma yaparak taraftarlarının bir kısmının Rusya'ya yerleştirilmesini sağlamış ve para yardımı alarak Karadağ'a geri dönmüştür.

69 Snoşeniya Rossii s Frantsiyey

70 Kopii Dogovorov Mejdu İnostrannimi Gosudarstvami

GİZLİ PAKETLER⁷¹

**F: 1 (Razryad I), 111 ed. hr. , Op: 1-2, XVIII. Ortalarından 1830'a kadar
'Vitse-Konsolos Graf K. V. Nesselrod Mühürlü Paketler'
1836-1841, Op: 2**

Avusturya, Prusya, Türkiye ve Rusya'daki Fransız diplomatik temsilcilerinin kendi hükümetlerine gönderdikleri yazışmalar (1831-1842).

RUSYA'NIN İÇ ve DIŞ POLİTİKALARI⁷²

F: 3 (Razryad III), 197 ed. hr. , Op: 1, Tarih:1708-1863

Türkiye'deki Rus diplomatik temsilcilerle, Rus Dışişleri Bakanlığı arasındaki yazışmalar (1821-1853).

**EN ÜST DÜZEY YÖNETİCİLERİN ÖZEL KİŞİLERLE
YAZIŞMALARI⁷³**

F: 5 (Razryad V), 365 ed. hr. , Op: 1, Tarih:1682-1869

Çariçe II. Yekatherina'nın mektup ve talimatnameleri (1758-1796): Türkiye'ye karşı savaş hareketi; Türkiye'ye gönderilen olağanüstü elçiler N. V. Repin (1793) ve Knyaz A. M. Golitsin'e Türkiye'ye karşı savaş manevrası ve hareketi hakkında direktifler (1768-1776).

DEVLETE KARŞI İŞLENEN SUÇLARA AİT CEZAI İŞLEMLER⁷⁴

F: 6 (Razryad VI), 1380 ed. hr. , Op: 1, Tarih:1640-1864

E. İ. Pugaçev'in Malıkov'da Yaik Kazaklarıyla anlaşıp Türkiye'ye gitmek istemesi üzerine tutuklanması (1772).

71 *Sekretnye Paket.* Çar I. Nikolay (1825-1855) zamanında oluşturulmuştur. Gizlilik derecesi taşıyan belgelerin yer aldığı bu tasnifdeki belgeler sadece Devlet Arşivi müdürü tarafından mühürlenebilmekteydi. XX. yüzyıl başlarında söz konusu tasnifte yeni düzelmeler yapılmış ve belgeler özetlenerek yeniden isimlendirilmiştir.

72 Delo, Otnosyaşiesya do Vnutrenney i Vneşney Politiki Rossii

73 Peregışka Visočayşih Osob s Çastnımı Litsami

74 Ugolovniye Dela po Gosudarstvennım Prestupleniyam

75 *Preobrajenskiy Prikaz:* I. Petro tarafından 1686'da Moskova'ya yakın Preobrajenskiy köyünde kurulan Preobrajenskiy ve Semenovskiy alaylarının yönetilmesi için kurulmuştur. Çariçe Sofiya'nın iktidarına karşı mücadelede I. Petro tarafından kullanılmıştır. 1695 yılından sonra Preobrajenskiy Polk (Preobrajenskiy Alayı) adını almıştır. Moskova'da düzenin korunmasını sağlamaya çalışmış ve önemli mahkeme işlerini takip etmiştir. 1697 yılından itibaren politik suçluların takibi ve muhakmeleri ile ilgili haklar elde etmiştir. Doğrudan Çar'ın emrinde olan bir kuruluş idi.

PREOBRAJENSKIY PRİKAZ⁷⁵

GİZLİ KALEM ODASI ve GİZLİ ARAŞTIRMA⁷⁶

F: 7 (Razryad VII), 9947 ed. hr. , Op: 1-3, Tarih:1633-1802

Senato'nun⁷⁷ Gizli Araştırma Belgeleri: Türk casusları ile mücadele hakkında dokümanlar (1775-1799).

I. PETRO KABİNESİ⁷⁸

F: 9 (Razryad IX), 527 ed. hr. , Op: 1-7, Tarih:1673-1732

II. Bölüm: 'Gelen Mektuplar'

1693-1727, Op: 3-4

Posolskiy Prikaz, Posolskiy Kantselyariy ve Kollegii Inostrannih Del'in yurtdışındaki diplomatik temsilcilerinden gelen raporlar. E. İ. Ukraintsev (Türkiye ve Polonya, 1703-1707); M. B. Şeremetyev (Türkiye,1711-1713); İ. İ. Nepluyev (Türkiye, 1721-1727); *Talimatların yerine getirilmesi, araştırma ve askeri işlerle ilgili raporlar.* A. İ. Rummyantsev'in Türkiye'deki büyükelçiliği(1725-1727) hakkında ve diğer konulardaki raporları(1714-1727).

FARKLI KİŞİLER ARASINDAKİ YAZIŞMALAR⁷⁹

F: 11 (Razryad XI), 1725 ed. hr. , Op:1, Tarih:1626-1877

Türkiye'de elçi olarak bulunan İ. İ. Nepluyev'in Çar I. Petro'ya mektupları ve raporları (1732-1735); Knyaz A. S. Mensikov'un İran ile Türkiye'ye elçi olarak gitmesi (1826).

DİPLOMATİK BÖLÜM⁸⁰

F: 15 (Razryad XV), 1053 ed. hr. , Op:1, Tarih:1594-1902

Knyaz Petr Fedoroviç, Çariçe Yelizaveta Petrovna, Çariçe II. Yekatherina, Çar I. Aleksandr, Çar I. Nikolay'a değişik kişilerin yazdıkları mektuplar (1742-1850); Türkiye'ye karşı savaşa güney Slavların da iştirak etmesi hakkında İ. İ. Podgoriçan'ın yazdığı mektup (1769); Sırp temsilciler M. Milovanoviç ve Y. Nenadoviç'in Sırbistan'a yardım ricaları (1819); 1775 yılında Türkiye'de bulunan Knyaz N. V. Repnin hakkında

76 Taynaya Kansteltariya i Taynaya Ekspeditsiya

77 *Senato*: Rusya'da 1711-1717 yılları arasında imparatora bağlı, devletin en yüksek organıdır. I. Petro tarafından en üst organ olarak kurulan Senato, kanuni işleri ve devlet idaresini yürütmüştür. XIX. yüzyılın birinci yarısından sonra en yüksek mahkeme organı olarak memurların ve devlet kuruluşlarının faaliyetlerini denetlemiştir. Çar tarafından tayin edilen 'General Prokuror' Senato'nun başkanı sayılırdı ve yalnız Çar'a karşı sorumluydu.

78 Kabinet Petra I.

79 Peregiska Raznih Lits

80 Diplomaticheskiy Otdel

belgeler; Türk Paşa'sı Battal Bey ve Kumits Kontu Çupolov'un Rus uyuğuna geçme istekleri hakkında belgeler ve işlemler (1791-1793); Çeşitli kişilerin XVIII ve XIX. yüzyıldaki Rusya'nın dış politika sorunlarına ilişkin projeleri ve görüşler: Rus-Türk sorunlarına ilişkin notlar (1741-1761).

FİNANS İŞLERİ⁸¹

F: 19 (Razryad XIX), 686 ed. hr. , Op: 1, Tarih:1693-1857

Berg ve Kamer Heyeti⁸² ve diğer heyetlerin Türkiye ile ticari ilişkiler hakkında yazışmaları.

ASKERİ İŞLER⁸³

F: 20 (Razryad XX), 552 ed. hr. , Op: 1, Tarih:1700-1852

Senato, Voenny Kollegii [Askeri Heyet] ve Voenny-Pohodnih Kantselyariy [Askeri-Sefer Odası]'nın Rusya'nın Polonya ve Türkiye ile savaşları hakkında yazışmaları.

BAHRİYE BAKANLIĞI FAALİYETLERİ⁸⁴

F: 21 (Razryad XXI), 178 ed. hr. , Op:1, Tarih:1655-1854

E. İ. V. Kabine⁸⁵, Senato, Admiralteyskoy Kollegii [Amiraller Heyeti] yazışmaları. Baltık, Karadeniz, Don ve Kaspiyskiy'deki⁸⁶ filoların durumu ve hareketleri (XVIII. yüzyılın ilk yarısı ile XIX. yüzyıl); İsveç (1741-1743, 1788-1790) ve Türkiye (1768-1774) ile yapılan savaşlardaki deniz operasyonlarına ilişkin belgeler.

PRİKAZ TAYNİH DEL

F: 27 (Razryad XXVII), 993 ed. hr. , Op:1, Tarih:1427-1715

Taynih[Gizli] Prikaz Kañçlaryası. Çar Alekseyev Mihayloviç'in Türk Sultanı IV. Mehmed'e gramotları (1664).

81 Finansı

82 *Berg ve Kamer Heyeti:* I. Petro zamanında İsveç Devlet Teşkilatı örnek alınarak, Senato'ya bağlı çalışan 'Kollegium'lar oluşturulmuştur. Bunlar: Askeri, Tersane, Dış İşleri ve Mali işlerle uğraşan üç Kollegium: Kamer-Kollegium(vergi ve varidat toplayan), Ştats-Kollegium(devlet masraflarını kontrol eden), Revision-Kollegium(gelir ve masrafları kontrol eden), sanayi ve ticaret işlerine de üç Kollegium'da bakılıyordu: Manufaktur-Kollegium, Berg Kollegium ve Kommerz-Kollegium.

83 Dela Voennye

84 Dela Morskogo Vedomstva

85 *Kabinet Ego Imperatorskogo Velicestva:* 1704-1917 yılları arasında Çar ailesinin özel işlerini yöneten kurumdur. 1704 yılında I. Petro tarafından kurulmuştur. Çar'ların özel kalemi niteliğindedi, hazinesi ve mülkleriyle ilgileniyor ve yazışmalarını yapıyordu. 1727'de kapatıldı. 1741 yılında Çariçe Yelizaveta Petrovna'nın Özel Kalemi olarak yeniden işlerlik kazandırıldı. 1826'da İmparatorluk Bakanlar Kurulu'nun oluşturulmasıyla birlikte bu Kurula bağlı bir kadro oldu. 1917 yılında kaldırıldı. Diğer adı Kabinetskiye Zemli'dir.

86 Hazar Denizi

YÜKSEK GİZLİ HEYET⁸⁷

F: 176, 129 ed. hr. , Op:1-2, Tarih:1726-1730

Dergi ve protokoller (1726-1730); Gizli Heyet üyeleri Graf F. M. Apraksin, Knyaz D. M. Golitsin, Graf G. İ. Golovkin, Knyaz A. D. Menşikov, Baron A. İ. Osterman, Graf P. A. Tolstoy ve Graf P. İ. Yagujinskiy'in 'İran, Türkiye ve Hollanda İşleri' hakkındaki görüşleri (1726-1727); Vitse-konsolos A. İ. Osterman'ın raporlarında Rusya'nın dış politikası (1726).

BAKANLAR KABİNESİ⁸⁸

F: 177, Bakanlar Kabinesi, 1268 ed. hr. , Op:1-2, Tarih:1731-1741

Konular ve belgeler (1731-1741): Rusya'nın dış politikası; Türkiye ve İsveç'e karşı savaş hareketi; Rus ordusunun askeri faaliyetlerine ilişkin plan ve istihbaratlar (1736-1739).

F: 248, Senato ve Kuruluşu, 107 ed. hr. , Op:17, Tarih:1730-1742

Vitse-konsolos Graf M. G. Golovkin ve Graf A. İ. Osterman'ın İran ve Türkiye ile ilişkiler hakkındaki görüşleri (1741).

SENATO'NUN KALEM ODASI⁸⁹

3330 ed. hr. , Tarih:1700-1771

Kaznaçestvo [Hazine Dairesi]'nin yayınları ve faaliyetleri (1708-1733): Türkiye ile savaş için toplanan paralar hakkında belgeler (1723-1725); Rus-Türk Savaşı'ndaki zafere ilişkin gönderilen haberler (1737-1739).

Voennaya Kollegiya [Askeri Kurul] ve General-Krigs-Komisseriat hakkında belgeler (1711-1765), Opis: 1-2, 7-8, 13-14, 23, 39-41, 67, 88, 105.

Dokümanlar: Prut Seferi (1711); Türkiye ile Savaş (1736-1739).

Kollegii İnostrannih Del hakkında belgeler (1727-1763); Opis: 14, 20, 23, 38-39.

Konular ve dokümanlar (1727-1763): Türkiye (1740), Çin (1732) ve İran (1733) büyükelçilerin kabulü için yapılacak resepsiyonlara para tahsisatı hakkında belgeler.

87 *Verhojnyy Taynyy Sovet:* Çar I. Petro'nun ölümünden sonra tahta geçen Çariçe I. Yekatherina (1725-1727) döneminde, 1726 yılında, kurulmuştur. Petro döneminin en önemli devlet adamları bu heyete alınmış; Senato bu Heyet'e bağlandığından devlet işlerinde en yüksek makam olmuştur.

88 Kabinet Ministrov

89 Kantselyariya Senata

SENATO YÖNETİMİ KALEM ODASI⁹⁰**F: 248, 639 ed. hr. , Op: 120-122, Tarih:1711-1721**

Türkiye ile yapılacak savaş için para toplanması hakkında Senato, elçilikler, valilikler ve diğer kuruluş ve görevlilerle yapılan yazışmalar.

MOSKOVA SENATOSU BÜROSU⁹¹**F: 248, 5500 ed. hr. , Op:93-100, 103, 118-122, 126**

Türk esirlerin işe-ibadesi ve ülkelerine gönderilmelerine ait belgeler (1738-1741).

SENATO'NUN GİZLİ ARAŞTIRMA MATERYALLERİ⁹²**F: 248, 1700 ed. hr. , Op: 113, Tarih:1732-1802**

Rusya'nın Türkiye, Hollanda, Çin, İran, Polonya, Prusya ve İsveç ile diplomatik ve ticari ilişkileri hakkında belgeler (1732-1802).

ŞTAST-KONTOR KOLLEĞİYA⁹³**F: 279, 23, 262 ed. hr. , Op: 1, Ç. 1-9, Tarih:1719-1783**

Slav, Yunan ve Latin akademileri öğrencilerine verilen paralar ve Türkçe öğrenmek için Türkiye'ye gönderilen öğrenciler hakkında belgeler (1724).

MOSKOVA POLİS İDARESİ⁹⁴**F: 931, 7926 ed. hr. , Tarih:1722-1783**

1736-1781 yıllarına ait evraklar. 1740-1741 yılında Moskova'ya gelen İran ve Türk Büyükelçilerinin konaklamaları hakkında evraklar.

⁹⁰ Kantselyariya Senatskogo Pravleniya

⁹¹ *Moskovskaya Senatskaya Kontora:* 1722 yılında Moskova'da Senato'ya bağlı heyet bürolarını ve diğer kuruluşları idare etmek üzere kurulmuştur. Senato'ya bağlı olarak karar ve yönetim fonksiyonlarına da sahip ve çok geniş arazileri kontrol eden Petersburg ve Arhangelsk valiliklerini de kapsayacak şekilde Moskova'ya yakın vilayet ve taşra voyvodaları ile valilerin faaliyetlerini kontrol etmekteydi. Bunlar üzerinde idari ve hukuki yetkileri vardı. 1763 yılında fonksiyonunun Senato'nun 5. departmanına geçmesiyle ilga edilmiştir.

⁹² Materialı Sekretnoy Ekspeditsii Senata

⁹³ *Ştats-Kontor Kollegiya:* 1717 kurulmuştur. 1718 yılından itibaren idari kurumların ve görevli kişilerin giderlerine yönelik alınan Senato kararları uyarınca devlet harcamaları işlerini yönetiyordu. 1723 yılında Senato Kontor'u yeniden organize edilmiştir ve "Ştats-Kontor Senata" adını almıştır. 1726-30 yıllarında Kamer-Kollegii'ye bağlanmıştır. 1730 yılında bağımsız bir Kollegii olarak yeniden kurulmuştur. 1780 yılında kapatılmış ve yürüttüğü bütün fonksiyonlar Moskova ve Petersburg'daki hazine kuruluşlarına devredilmiştir.

⁹⁴ *Moskovskaya Politsmeysterskaya Kantsehyariya:* 1722 yılında kurulmuştur. 1722-27, 1729-1781 yılları arasında Senato'ya bağlı olarak çalışmıştır. 1727-29 yılları arasında ise Moskova Valiliği Bürosu adı altında Moskova'nın güvenliğini sağlamıştır. 1732 yılından sonra Polis Baş Müdürlüğü niteliğinde bir fonksiyona sahipti. 1781 yılında kaldırıldı.

TİCARET KOMİSYONU⁹⁵

F:397, 884 ed. hr, Op:1-2, Tarih:1750-1797

Dış ticaret hakkında dokümanlar (1750-1794): Türkiye ile ticari ilişkiler(1761-1782).

Kısaltmalar:

D - Delo

ed. hr - Yedinty hraneniya

F - Fond

Kop. - Kopya

L - List

Op. - Opis

OdiB. Kn. - Opisaniye Dokumentov i Bumag. Kniga

Abstract:

State of Russia Old Treaties Archive collects the material belonging before the 1917 Revolution. Those related to Turkey are at fond 87. Other fonds of other countries also shelter material related to Turkey. The material includes correspondances between Ottoman and Russian officials, information of consulates, reviews of international relations and problems.

Key words:

State of Russia Old Treaties Archive, international relations, Ottoman-Russian treaties, Russian and Ottoman foreign affairs.

95 Komissiya o Kommertsii

Bir fincan kahveden
daha keyifli ne olabilir?
Tabii ki onu efemera
koleksiyonuma
bakarak içmek!..

İyi ki Sanat Kitabevi
var!.. Sitesine girdiğimde
yüzlerce kitabı ve nadir
efemera örneklerini yerimden
kalkmadan satın alabiliyorum

www.sanatkıtabevi.com.tr

İnternetteki İLK "sanal" sahaf...

Sanat Kitabevi

Karanfil Sok. Birlik İş Merkezi 5/60

06650 Kızılay / ANKARA

Tel: (90-312) 418 62 03

Fax: (90-312) 425 93 77

www.sanatkıtabevi.com.tr

sanat@sanatkıtabevi.com.tr

sahaf@sanatkıtabevi.com.tr